

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Gospodarstvo.

V št. 81. piše „Slovenec“: „Slovenci smo pred vsem kmečki narod. Bavimo se torej s stroko, ki je ena najmanj dobičkonosnih. Gledati pa moramo, da se povspnemo vsaj na polju kmetijstva, da nam bo to donajalo večje dohodke. Tudi na polju kmetijstva je mogoče priti do boljše bodočnosti. Koliko ima naš kmet pridelkov, ki bi se lahko spravili v denar, ko bi bili kmetje boljše organizirani in boljše poučeni.“ Naše „Dolenjske Novice“ so že trideseto leto v službi umnega gospodarstva, prinesle so že nebroj temeljitih člankov. V interesu ljudstva je, ako se podpira list s tem, da se ga razširi kolikor mogoče. Brez Novic ne sme biti noben kmetovalec na Dolenjskem! Da bodo ostale Novice v gospodarskem oziru na višku, je povabilo uredništvo k sodelovanju gg. strokovne učitelje na Grmški šoli, ki so vsi radevolje obljubili pomoč. Sodelovali bodo: g. šolski vodja V. Rohrmann, gg. strokovni učitelji R. Zdolšek, A. Vedernjak, F. Malasek, za čebelarstva vprašanja A. Lapajne, adjunkt, za vinogradstva pa B. Skalicky, c. kr. vinarski nadzornik. Vabimo pa še enkrat tudi vse druge strokovnjake, ki se pečajo s to ali ono panogo gospodarstva intenzivneje, da s svojimi izkušnjami pripomorejo k splošnemu napredku.

Da bo ta del Dolenjskih Novic v zanesljivih rokah, je prevzela zanj uredništvo Grmška šola. Zato prosimo, da se vsi gospodarski članki pošiljajo tje.

„Priatelji ljudstva“.

Ko so začeli požrtvovalni duhovniki snovati prve posojilnice, da iztrgajo kmeta in obrtnika iz nenasnih kremljev denarnih oderuhov, bili so ravno liberalci prvi, najhujši nasprotniki tega gibanja. In zakaj? Ker se je šlo za nikdar polne žepe oderuhov, ki so bili že od prvih početkov glavni stebri liberalne stranke; ker se je šlo za korist in dobiček liberalnega oderuha je liberalna stranka riskirala ves

ugled pri kmetu in obrtniku, samo da je ščitila liberalne oderuške žepe.

Isto stališče je zastopala liberalna stranka tudi ob priliki, ko je naša stranka začela snovati razne gospodarske zadruge, ki bi naj ljudstvo rešile iz kremljev blagovnega oderuštva. Kolovodje liberalne stranke so prvi začeli grmeti proti gospodarskemu združništvu, ker se je šlo zopet za žepe liberalnih prekupecev, katerim je moral naš kmet na pol zastoj težko pripravljene pridelke prodajati. Kaj je liberalni stranki, če strada kmet, kaj to mar liberalnim voditeljem, če se obrtnik vsled draginje živil mesto trikrat zamore le enkrat na dan pošteno najesti! Liberalcem gre za bisage oderuhov, ki tvorijo jedro liberalne stranke in pred liberalnim oderuštvom mora pasti vsak ozir na trpečega kmeta, pred oderuštvom mora utihniti vsak glas malega meščana po cenejšem življenju!

Prejšnjo sredo se je zbrala v Ljubljani večina ljubljanskih mesarjev, kakor tudi precejšnje število liberalnih mesarjev iz dežele, ki so gromovito protestirali proti kranjskemu kmetu in malemu meščanu, ker se nočeta pustiti od njih za vsako ceno odreti. V prvi vrsti so protestirali proti temu, da koljejo kmetje in nekteri gostilničarji živino sami doma in jo na drobno prodajajo. Sklenilo se je organizirati po celi deželi mesarje v zadrugah v svrhu solidarnega nastopa in pozvati vlado, da naj strogo pazi, da se bodo kmetje držali zakonitih določil, ki baje kmetu prepovedujejo klati živino. Obenem so se priporočali liberalni stranki, naj jih v njihovem stremljenju podpira, in liberalna stranka jim je tudi podporo obljubila.

Tako torej! Naš kmet že mora itak mesarjem za naravnost sramotno ceno prodati svojo živino, in sedaj mu hočejo liberalni mesarji z liberalnimi poslanci vred celo prepovedati, da se ne sme niti braniti s tem, da živino raje sam zakolje in na drobno razprodaja! In meščan? Ali naj molči, ko vidi, da mora za tretjino dražje kupovati meso, kakor bi bilo treba!

Kmetje in meščani, tu gre za skupne koristi; ako zahtevajo mesarji solidarnost

pri odiranju, koliko večje solidarnosti treba vam, da si varujete svojo kožo. Meščani morajo le v svojem interesu želeči, da se našemu kmetu dovoljuje tudi za naprej klati svojo živino doma in jo razprodajati; kajti to je za sedaj jedino sredstvo proti nezmernim zahtevam izvestnih mesarjev.

Deželni odbor je že storil kot prvi važne korake pri vladi v varstvo kmetijstva; tudi kmetijska družba kranjska je na svojem zadnjem občnem zboru soglasno sklenila na predlog deželnega odbornika dr. Lampeta sledečo resolucijo:

Visoka c. kr. deželna vlada se naprosi, da izda na vsa c. kr. okrajna glavarstva pouk o izvajanju določb v cesarskem patentu z dne 20. decembra 1859 in v naredbi trgovinskega ministrstva z dne 21. dec. 1908 v tem smislu, da se kmetom pusti prosto klanje lastne živine in kmetijskim zadrugam klanje zadrugne živine kot dovoljena postranska kmetijska obrt.

Deželni odbor in kmetijska družba sta torej storila prve korake v prid kmečkega stanu in odjemalcev mesa, dolžnost naših organizacij osobito po deželi pa je sedaj, da te podvzete korake s podobnimi sklepi podprejo.

Videli pa smo zopet, da je naša liberalna stranka še vedno to, kar je bila od vsega početka, namreč zaščitnica oderuške nenastitne bisage. Naš kmečki trpin si naj dobro zapomni sedajni nastop liberalne stranke, ki hoče glavni vir kmečkih žuljev vtakniti v žepe izvestnih mesarjev. Pa tudi naš meščan ne bo pozabil, da je sedaj ravno liberalna stranka tista, ki v korist neznatnega dela meščanstva izroča draginji velikansko večinomesečanstva.

Kje so torej bisage, ali pri Slovenski ljudski stranki, ki je vedno posvetila vse svoje moči, da iztrga ljudstvo oderuškim kremljem, ali pa pri liberalni stranki, koje prvo in zadnje načelo se glasi „Za oderuško bisago?“

§ 14.

Zadnji čas se veliko govori in piše o porabi § 14. Še ko je državni zbor zboroval, je

vlada grozila s tem paragrafom in grozi navadno vedno, kadar ji ne gre po godu.

Kaj pa pravzaprav pomeni § 14, ali je to v resnici že od vsega početka bav-bav, s katerim vlada straši poslance, kadar ji ne grejo na roko?

§ 14 je ona določba državnih osnovnih zakonov, ki daje vladi pravico v slučaju zelo nujne potrebe in ako državni zbor ne zboruje, izdajati naredbe, ki imajo za določen čas veljavo od državnega zbora sklenjenega in od cesarja potrjenega zakona.

Državni osnovni zakoni namreč večino državnih odredb pridržujejo državnemu zboru, kateri zakon sklene ali ne sklene; ako pa ni državnega zbora zbrana in v slučaju nujne potrebe pa take odredbe vlada s § 14 uveljavi.

Take cesarske naredbe morajo podpisati cesar in vsi ministri in so za tako naredbo tudi vsi ministri odgovorni. Taka naredba se objavi v državnem zakoniku (poseben list za objavo zakonov in naredb) sklicujoč se izrečno na določbe § 14.

Po obsegu so omejene te naredbe v toliko, da ne smejo vsebovati nobenih sprememb državnih osnovnih zakonov (ustave), niti državo stalno obremeniti (n. pr. veliki dolgovi) niti skrajšati državno premoženje (n. pr. odstopiti kos dežele).

Bolj pa so omejene te cesarske naredbe časovno; ako namreč vlada ob prvem zasedanju državnega zbora, ki se vrši po objavi te cesarske naredbe, ne predloži tekom 4 tednov po početku zasedanja naredbe najprvo poslanski in nato gosposki zbornici, ali pa ako ena teh zbornic naredbe ne odobri, zgubi cesarska naredba sama po sebi veljavo zakona in se ni treba nikomur več na njo ozirati.

Pa tudi sicer bi morala biti uporaba § 14 zelo omejena; posluževati bi se ga vlada smela le, ako bi državnega zbora ne bi mogla sklicati za nujne potrebe. Vlada pa dela ravno narobe, da že grozi, ko je še državni zbor zbran s § 14, torej ob času, ko ima vso priliko predložiti nujne zakonske načrte drž. zboru v odobritev. Kadar dobro ve, da poslanci ne bodo vladi volje izpolnili, pa pošlje poslance domov,

LISTEK.

Paradajzarji proti novomeškemu kapiteljnu.

Spisal Ivan Steklasa. Dalje.

Isti dan je po tem storjenem zločinu isto tako napadel Mihaela Stesa, kapiteljskega slugo ter ga enako neusmiljeno bičeval. To nasilstvo je kaznjivo s 400 cekini.

Dne 27. avgusta je našel omenjeni Paradajzar Jurja Slugo ter ga vpraševal, čegav podložen je. Kmet je odgovoril, da je kapiteljski, on pa mu je rekel: „Mulec, nočeš dajati meni desetine?“ ter ga je s sekirico, ki jo je nosil s seboj, udaril dvakrat po hrbtu. Za to nasilstvo se plača 50 cekinov.

21. avgusta so sluga istega gospoda Paradajzarja vzeli nasilno iz gumna Matvžu Havsu 43 snopov prosa. Za to nasilstvo plača 30 cekinov. Istega dne so vzeli Luki Havsu tudi nasilno iz gumna 70 snopov prosa. Njima je namreč to ostalo od žetve. Nasilstvo se ceni na 30

cekinov. Tudi Boštjanu Lavku iz Valte vasi so vzeli 30 snopov prosa. Za to nasilstvo plača 30 cekinov.

Vsa ta nasilstva je izvel omenjeni gospod Paradajzar brez vsake pravne podlage, samo da sebi podvrže desetino novomeškega kapiteljna, kazaje pri tem nekakšen generalni dekret Nj. Veličanstva, ki pa ni bil nikdar odobren niti objavljen. Ta dekret in pa vsa razjasnenja o teh dogodkih je poslal prošt deželnemu glavarju, da more radi kazni vse pregledati in presoditi po svoji razsodnosti.

Radi teh pritožb je moral prošt Nikolaj Mrav prebivati več časa tudi v Ljubljani, kar izvemo iz druge listine, ki je pa brez datuma in vsake oznake z napisom: „Zahtevek Nikolaja Mrava, prošta novomeškega proti gospodu Rudolfu Paradajzarju grofu.“ Iz te listine se vidi jasno, da je prošt vložil tožbo proti Paradajzarju pri deželni sodnici, ker se ni hotel pobotati na lep način. Po tem spisu zahteva prošt za nasilstvo, storjeno kapiteljskemu gospodarniku 100 mark ali 1000 gld., ne računavši pri tem škode, ki jo je zadal

sicer Paradajzar kapiteljnu, niti stroškov, ki jih je imel prošt, ker je moral radi pravde prebivati dlje časa v Ljubljani. Prošt tudi ne dopušča dalje nobenega očitovanja več glede nasilja, nego zahteva, da se razsodi vse, kar se je zgodilo, po pravični razsodbi sodnijski. Potem išče prošt od Paradajzarja tudi izjavo, da ne bode nič več žalil niti njega, niti njegovih ljudi, in da bode pustil vse, kar je kapiteljskega, v starem stanju, kakor je določil cesar in pa njegovi komisariji. Tudi želi prošt, da deluje deželni glavar na to, da se ne jemlje cerkvi, kar le ta že ima, nego da cesar dovoli, da dobijo cerkveni tudi en del desetine od onih krčevin (novalisager), ki se bodo še le izdelale. Za nrevarenje proštevga nečaka pa naj plača Paradajzar 400 gld. ter doktorja in kirurga, apoteko in vse stroške, ki so nastali vsled te pravde. Kako se je izvršila ta pravda, ne vemo, znano pa je, da je ostal Paradajzar nepoboljšljiv nasilnik, kajti tudi s proštom Francom Mravom (1639—1650) je živel v razprtiji, ker je jemal še vedno nasilno desetino od kapiteljskih kmetov.

Tako je Rudolf Paradajzar l. 1645. pobral pri Janezu Mahorju desetino od rži, ki je zrastle na krčevini, nazvani „na zemeljskem delu“ — (na femelfke delle). Prošt je tožil Paradajzarja deželnemu upravitelju Henriku baronu Paradajzarju, ki je bil zajedno z Rudolfom posestnik graščin Novega Grada in Gradišča, Mehovega in Loža. Ker je Rudolf Paradajzar zahteval, da bode svoje pravice dokazal s pričami, je določil deželni upravitelj za prisednika pri preslušanju prič gospoda Franca Gašparja Pernerja in Baltazarja s Knežjega gradu, potem Ivana Kerna, Andreja Kozlarja in Ivana Inovravča za komisarje. Deželni upravitelj je zahteval od njih v ime vladarjevo in deželnega glavarja, da zaslišijo priče ter vse izjave natančno zapišejo. Priče so bile pa sledeče: Juri Klun, Gašpar Hlebec, Anže Smrekar, Juri Mahor, Mišel Smrekar, Gašpar (bedasti) Sovan, Tomaž Hlebec, Franc Lavko, Bošte Lavko, Anže Gorše, Martin Kristoflič, Ambrož Skobše, Gregor Juraj, Luka Smrekar, Simon Hlebec, (Gregor Kulovic, Bošte Kulovic, podložna Gallen-

češ, potem pa državni zbor ne bo več zbran in § 14 bo na mestu.

Podobno je naredila tudi pred Veliko nočjo; poslala je poslance domov in sedaj je pa § 14 na dnevnem redu.

Kmečka Zveza za novomeški sodni okraj. (Nadaljevanje.)

G. poslanec Zure obrazloži nato tudi solnčno stran novega zakona. Razbremenjene bodo po novem zakonu občine, ker bo dežela prispevala za vzdrževanje cest $\frac{3}{5}$ stroškov, $\frac{2}{5}$ pa dotični skladovni cestni okraj. Pri novih važnejših cestnih zgradbah in mostovih bo sedaj dežela plačala polovico gradbenih stroškov in 30% ministrstvo za javna dela. Tako je n. pr. to ministrstvo prispevalo za zgradbo mostu v Vavtvasi 30.000 kron.

Zato se je tudi naklada za cestne potrebščine znatno znižala. Tudi razvažanje gramoza bode za naprej na svoje stroške prevzela dežela s cestnim okrajnim odborom, kar bo velika razbremenitev občin, kajti doslej so morale občine same skrbeti za razvažanje gramoza. V našem cestnem okraju plačale so občine vsako leto za razvažanje gramoza po okrajnih cestah 3500 do 4000 kron.

Kdor vse to nepristransko vpoštevata, na eni strani potrebo zvišanja dež. doklad, na drugi strani pa razbremenitev občin, mora priznati, da je pravzaprav povišanje dež. doklad za kmeta malenkostno, da so poslanci S. L. S. res varovali kmeta.

Tudi priporoča g. poslanec, naj si kmetje napravijo gnojne jame. Gnojnice je za travnike boljša kot umetna gnojila. Za napravo gnojnih jam je pripravljen dež. odbor prispevati. Ravno tako prispeva dež. odbor, kjer je pomanjkanje pitne vode, k zgradbam kapnic. Kdor namerava zgraditi tako kapnico ali pa gnojno jamo, naj se oglasi pri županstvu, da dobi od dež. odbora načrt, ker se podpora dobi samo pod pogojem, da je kapnica ozir. gnojna jama narejena po dotičnem načrtu.

Nato dobi besedo deželni poslanec g. Alojzij Mihelčič in obrazloži počenjanje liberalcev pri zvišanju dež. doklad. Zabavljali so in še zabavljajo čez povišanje doklad, obenem pa so zahtevali, naj se plače učiteljem še bolj povišajo, zahtevali so celo, naj se povišajo plače dež. uradnikom. Kje je tu doslednost? Sama hinavščina in pesek v oči, da bi učiteljstvo navezali nase. Nobene odkritosrčnosti nimajo, zato tudi ne damo nič na njihovo vpitje. Liberalci je proti kmetu in njega koristim, to se je že neštetokrat dokazalo. Saj je tudi v zadnji proračunski debati govoril nek liberalen govornik, naj bi se vse višje doklade dale samo na kmeta in nič na

mesta. Narodno-napredna stranka se bori proti nam z dvema protislovji. Na eni strani hujska proti nam meščane, da smo samo za kmeta in da hočemo meščane odirati, na drugi strani pa hujska kmete, češ, da kmete odiramo.

Odborniki Kmečke Zveze so z zanimanjem sledili poročilu obeh gospodov poslancev, stavili nanje več vprašanj z ozirom na krajevne potrebe in jim izrekli svoje zaupanje.

Kako je z nakupom zemlje v Bosni in Slavoniji?

Rafaelova družba je poslala dva odbornika v Bosno in Slavonijo, da se sama prepričata in dogovorita glede nakupa zemlje za naše ljudi, ki bi jih veselilo naseliti se tam doli.

V Bosni se dobi zemlja, še bolj pa v Slavoniji, na katero bi se naši ljudje lahko naselili. Seveda je potreba za to nekaj denarja. Nekaj bi ga morali sami imeti, nekaj bi se pa dobilo v posojilnicah in bankah v Ljubljani, ali Zagrebu, ali v Bosni.

Najbolj previdno bi bilo, če bi si tisti, ki žele iti doli, zemljo sami ogledali; ker za druge ljudi je težko nositi odgovornost. Če pa Rafaelovi družbi zapajo, jim pa že ona posreduje. Vsi, kateri želijo ali sami doli iti pogledat, ali pa da jim družba posreduje, naj se obrnejo pismeno do nje.

Slišimo pa, da se dobi zemlja tudi v Beli Krajini na Kranjskem, kamor bo ravno sedaj nova železnica stekla.

Nekoliko truda bo pač na novi zemlji. A tudi v Ameriki se dolarji po cesti ne pobirajo. Kdor se prvega truda ne bo ustrašil, si lahko napravi lepo domačijo. Sveta in dela za pridne roke je dosti bližje kakor je Amerika. Če se tuje iz daljnih krajev, iz Nemčije, Poljskega in Mažarskega trumoma naseljujejo v Bosni in v Slavoniji, zakaj bi za nas Slovence to ne bilo, ko sta nam Bosna in Slavonija veliko bližje? Bolje bi bilo, da so naši ljudje svobodni kmetje v nam sosednih deželah, kakor pa sužnji v tovarnah in podzemeljskih rudokopih v Ameriki, kjer se jih toliko ponesreči. Kmečki stan je najbolj naraven in zdrav stan. Tudi bi v teh slovanskih krajih naši ljudje ostali ložje zvesti svoji veri in svojemu rodu, kakor v tuji Ameriki.

Zato še enkrat priporočamo naseljevanje v teh krajih. Ko bodo enkrat naši prvi rojaki doli, potem bo lažje šlo. Le začetek je težak; pa se ga ne smemo ustrašiti. Če so te težave premagali drugi, zakaj bi jih mi ne?

Rafaelova družba, Ljubljana, Dunajska cesta 29.

bergu) Bernard Kulovic, Juri Štrukelj, podložna Portiki v Zalogu. (Ta grad je imel poprej novomeški kapitelj). Sodnijska odloka o tej preiskavi in obsodbi pa nimamo. (Listina z dne 7. junija 1645. na celi poli v nemškem jeziku brez vsake oznake v novomeškem kapiteljskem arhivu. Na kraju listine se nahaja lep pečat Paradajzarja Henrika, deželnega upravitelja, z leve strani črke HPT.L z desne DAN.)

Posmrtni Rudolfa Paradajzarja (l. 1647.) pa tudi še niso prenehali napadi na kapiteljske podložne od strani Paradajzarjev. Vdova Doroteja grofica Frankopan, posestnica Mehovega, ni bila nič bolja nego njen soprog, in novomeški prošt Ivan Andrej Stemberg (1653—1666) ni imel nič manje pravd s to rodovino nego njegovi predniki. Po ohranjenih listinah (4 na pol pole, 2 na četrt poli s številko 156/1118 označene in pisane v nemškem jeziku) nam dokazujejo, da so se nadaljevala nasilstva na isti način kakor pod Rudolfom Paradajzarjem. Tako so dne 4. februarja l. 1657. sluge posestnice Mehovega po sili odvzeli Andreju Kocuvan iz Vinjvasi, ki je bil

kapiteljski podložan, kar na cesti par volov, ko je peljal iz šume drva. Ker je bil prošt miroljubiv in je hotel ostati dober sosed, je poprosil najprej vdovo Dorotejo grofico Frankopan, da se z njim pobota radi tega nasilstva, da se ne bo dežela pravdati pred deželno sodnijo. Pretrpljeno škodo ceni na 600 cekinov. Ker se pa grofica na to pismo ni niti izjavila, je prošt prijavil vso zadevo deželnemu glavarju ter ga prosil, naj jo opomni on, da povrne storjeno škodo, sicer se bo deželo moralo postopati po deželnih postavah. Ker se grofica ni hotela poravnati, je tekla proti njej redovita tožba in 6. novembra 1657. je sporočil Štefan Belčič kot dekan novomeškega kapitelja, da je grofici radi odvzetih volov bil dostavljen dvorski pravni odlok že 5. novembra. A ker se je grofica še zdaj protivila poravnati škodo, je bil meseca januarja l. 1658. izdan proti njej nalog, ki ga je dobila pa še le čez leto dni, da dokaže s pričani svoje zahteve proti kapitelju. Ni dvoma, da je to pravdo dobil slednjič novomeški kapitelj.

(Dalje sledi.)

Grubanje žlahtnega lesa pri cepljenih trtah.

Žalibog ni nobena reč toliko nespametna, da se je ne bi kdo lotil. To velja posebno glede grubanja cepljenih trt. V mnogih krajih na Dolenjskem se zlasti letos opaža, da vinogradniki nove cepljene trte zopet tako grubajo, kakor nekdanje stare trte, to je tako, da pride domač žlahten les v zemljo.

Ker pri tem delu preti vinogradnikom nevarnost, da pridejo v malo letih ob vinograde, jih tudi na tem mestu resno svarim pred tem nevarnim in nespametnim početjem.

Nihče ne sme misliti, da je s tem, če je v novo prerigolan vinograd posadil ameriško trto in jo cepil, pregnal trtno uš, ki mu je staro domačo trto uničila.

S tem, da smo cepili žlahtno domačo trto na divjo amerikanko, smo dali naši trti le trdne noge (ameriške korenine), na katerih lahko trta trdno stoji. To smo storili dobro vedoč, da naša trta na lastnih nogah (koreninah) ne more stati, ker jih trtna uš obje in uniči.

Ne smemo pa misliti, da na ameriških koreninah trtne uši ni. Tudi na njej se nahaja, čeprav v manjšem številu, samo uničiti jih ne more.

Kakor hitro pa pogrubamo cepljene trte tako, da pride domač les zopet v zemljo, napravi trta, ki itak iz domačega (evropejskega) lesa raje korenine dela kot iz ameriškega, na grobenici obilo korenin.

Grobenico redijo toraj v prvem času dvojne korenine in sicer prejšnje ameriške od matrne trte (podlage) in nove evropejske, ki jih je napravila grobenica sama. Zato tudi v prvih letih grobenice močno rasto. Toda kaj se zgodi pozneje? Ker se evropske korenine na domačem lesu čedalje bolj razvijajo, oslabe stare ameriške korenine. V tem času pa se silno pomnoži trtna uš in napade iz pogrubanega domačega lesa izrastle korenine. Posledica tega je, da vsa trta močno oslabi in če so ameriške korenine že brez moči — čisto pogine. Najpozneje v petem ali šestem letu pogrubane trte oslabijo in kmalu potem lahko popolnoma poginejo, pa smo ob težko in drago napravljen vinograd!

Zato proč z grubanjem domačega lesa pri cepljenih trtah. Ker ni iz naših goric izginila trtna uš, ne sme naš les nikdar v zemljo, da bi korenine napravil! Tisti, ki se poslužuje grubanja, žene sam sebe v pogubo in bo tako nespametno ravnanje v malo letih bitko obžaloval. Sicer pa velja: „Kdor ne uboga, ga tepe nadloga!“ Tistim vinogradnikom pa, ki so prejeli v svrhu obnovljenja od trtne uši uničenih starih vinogradov državna in deželna brezobrestna posojila, je to delo, ki meri na popolno uničenje njih vinogradov, strogo prepovedano in se kaznuje s takojšnjim odvzetjem in iztirjanjem posojila!

C. kr. vinarski nadzornik B. Skalicky.

Našim gospodinjam in mlekaricam!

Kdor hoče svoje pridelke dobro prodajati, mora tudi za to skrbeti, da so pridelki dobri. To velja za vse kmetijske pridelke brez izjeme. To velja tudi za mleko in za mlečne izdelke. Kjer je prilika, da se mleko lahko prodaja, morajo gospodinje zadovoljile z dobrim, zdravim mlekom in ravno takimi mlečnimi izdelki. Ako bi se naše gospodinje tega držale, bi se po naših trgih in mestih lahko prodalo dosti več mleka in mlečnih izdelkov, ker se mestni prebivalci čim dalje bolj zavedajo, kako zdrava in kako cenena jed je mleko in kako velike vrednosti je za razvoj in zdravje otrok in sploh mladine.

V resnici pa vidimo, da se v tem pogledu še mnogo greši od strani naših mlekaric in da se še vse premalo na to pazi, da bi bili odjemalci prav postreženi.

Le pogoste so tožbe o slabem mleku in o slabih mlečnih izdelkih! Da v takih odnošajih ne more mlekarstvo cveteti, je jasno. Ljudje se večkrat silijo z mlekom in ga le toliko jemljejo, kolikor ga je neobhodno potreba, dočim bi ga radi več jemali, če bi bili z njim zadovoljni.

Zato pa glejmo, da bomo naše mlekarstvo izboljšali! Dolžnost vsake gospodinje je, da postreže svoje odjemalce kolikor mogoče dobro z mlekom in z dobrimi, pristnimi izdelki! Svojo čast naj zastavi vsaka za to, da ima vseskozi dobro mleko in dobre mlečne izdelke naprodaj!

Za tak napredek je pa treba seveda več pogojev. Je treba, da imamo dobre krave, da smo pošteni in da z mlekom snažno in pravilno ravnamo.

Predvsem je treba dobrih molznih krav. Glede tega je med kravami in kravami velika razlika. Skušajmo rediti le dobre krave, ki dosti molzejo in dajejo dobro mleko. Na ta način se bo reja veliko bolj izplačala. Pri kravah je iskati dobiček pred vsem v mlečnosti. Krave, ki so slabe molznice in dajejo manj vredno mleko, naj se pa odstranijo iz hleva. Bodimo v tem oziru bolj izbirični kakor dozda! Z dobro domačo rejo se bo dalo v tem oziru največ doseči!

V drugo je treba, da smo pri mleku vseskozi pošteni in da oddajamo mleko, kakor ga dobimo iz vimena. Pride čas, da se bo tudi po malih mestih in trgih bolj na prste gledalo raznim mlekaricam, kakor se to že godi po mlekarnah in v večjih mestih. To je potrebno, da se prepreči prodaja takim mlekaricam, ki imajo premalo vesti. Kdor noče postreči odjemalcem s poštenim, pristnim mlekom, ta ne zasluži priznana, kajti ta škoduje sebi in drugim. To naj si vzamejo naše gospodinje k srcu in naj skušajo za pošten denar tudi pošteno delati!

Tretjič je treba, da smo vseskozi snažni z mlekom. Snaga je pri mleku prvi in glavni pogoj. Malo katera tekočina je tako občutljiva kakor je mleko. Zaradi tega se mleko hitro in rado navzame slabega duha, slabega okusa in drugih napak, če ne pazimo dosti na snago. Snage je treba v hlevu, pri molži, pri posodi in pri sebi, povsod, kamor pride mleko. Tudi v tem pogledu je treba pri nas še marsikaj izboljšati in popraviti!

Slednjič je treba seveda, da z mlekom tudi pravilno ravnamo. V tem oziru je za nas najbolj važno, da mleko skrbno precejamo, dobro shladimo in dobro shranjujemo. Dobro precejanje, zadostno hlajenje in shranjevanje v hladnih in zračnih prostorih, to so zahteve, ki jih moramo izpolnjevati!

Ako bomo v vseh teh ozirih storili svojo dolžnost, sem prepričan, da pridemo tudi pri nas naprej, da se bo dalo mleko lažje prodajati in da se bodo dali na ta način tudi dohodki naše kravjereje povzdigniti.

Rohrman.

Politični pregled.

Državni zbor še, kakor vse kaže, dolgo ne bo sklican. Pred počitnicami ga baje hoče vlada le sklicati, ako ji večje stranke jamčijo za delo zmožnosti. Zato se bo pa seveda pridno posluževala § 14.

Kompromis na Tirolskem. Za bodoče deželnozborske volitve na Tirolskem sklenile sta obe katoliški stranki, konservativno-katoliška in krščansko-socialna stranka kompromis. Tako bo torej odpadel to pot medsebojni boj obeh katoliških strank, ki gotovo za katoliško stvar ni bil ravno najbolj umesten.

Švica proti hazardistom. V večjih zdraviliščih gorate Švice so se vgnezdile hazardne igralnice, kjer so gostje, ki so prišli iskat zdravja, zapravili z nevarnimi igralci vse svoje imetje. Zato se je pred kratkim osnoval poseben odbor, ki bo delal na to, da bo Švica zakonitim potom te brloga zaprla. Načrt namerava vsako novo

ustanovitev take igralnice prepovedati, že obstoječe pa v teku 5 let zapreti. Da se tak zakon sprejme, treba je 50.000 podpisov, vendar je z ozirom na razsodnost in zdravo mišljenje Švicarjev z zanesljivostjo pričakovati, da bo zakon sprejet.

Moravska v denarni krizi. Dolgo časa so slepili na Moravskem češki in nemški liberalci, ki imajo deželno gospodarstvo v rokah, moravsko ljudstvo, češ, da njim ni treba doklad zvišati, samo, da bi se lažje kot stranka obdržali na površju. Ravno zadnji čas pa je prišlo na dan, kako nespametna in škodljiva je bila njihova politika. Kajti po zasluženju nemško-čeških liberalcev je Moravska tako zagazila v dolgove, da jo bo težko kmalu rešiti ali pa le z velikanskimi žrtvami davkoplačevalcev. Sedaj, ko jim teče že voda v grlo, so vendar sklicali sejo vseh strank, da to vprašanje rešijo. Liberalci so pač povsod jednaki; saj tudi naši kranjski liberalci sedaj na vse pretege zgolj iz grdih strankarskih ozirov hujskajo čez S. L. S., ki je pravočasno skrbela za čas in rastočim potrebam primerno ureditev deželnih financ. Ravno Moravska nas pa potrjuje tem bolj, da je le tisti skrben gospodar, ki si zna poiskati večjim izdatkom primerne dohodke, malovreden gospodar pa tisti, ki večje izdatke le z novimi dolgovi pokriva kakor liberalci vseh dežel.

Domače in tuje novice.

Novo mesto. Letošnji, kakor lanski Veliki petek, so zapeli zvečer ob 8. uri frančiškanski pevci na domačem koru nekaj postnih pesmi. Toda letos so se predvsem odlikovali v točnem prednašanju in lepem povdanku. Mnogoštevilni poslušavci so z zanimanjem sledili posameznim pevskim točkam. Čast pevcem in pevovodji patru Ambrožu. Polnoštevilni zbor se je letos tudi udeležil šmihelske velikonočne procesije. Tudi pri tej priliki se je zbor odlikoval.

Cestni okrajni odbor novomeški je dež. odboru priporočal, da se naj sigurno še to leto prično preložitve in korekture več cest v tukajšnjem skladovnem okraju z ozirom na sklep cestnega odbora z dne 1. dec. 1911 in sicer: cesto od Toplice čez Sela na Podturn, Soteska-Strmole, klanec v Št. Joštu, preložitve klanca Dolj. in Gorenje Sušice v topliški občini, korektura klanca Kandija-Brod, preložitve klanca do kolodvorske ceste v Mirni peči, korektura dež. ceste v Strmbregu pri Novem mestu.

Odšel je neznano kam znan solicator notarja dr. Poznika v Novem mestu Medvešček. Neposredni vzroki nam še niso znani.

Šmihel. Prav slovesno smo obhajali vstajenje Gospodovo Veliko nedeljo ob štirih zjutraj. Zbralo se je toliko vernikov, da je bila cerkev premajhna. Procesije in slovesne sv. maše se je udeležil tudi gospod župan in dež. posl. Zure, zastopnik c. kr. žandarmerije, ter načelnik gasilnega društva g. Jevšček z dvema odbornikoma v novih ličnih uniformah. Slovesnost je povzdignil posebno tudi pevski zbor frančiškanski z ljubkimi pesmicami med procesijo in z vzornim petjem med sv. mašo. Hvala!

Šmihel. — Ljudska knjižnica v Šmihelu je imela pretečeni mesec svoj redni letni občni zbor, pri katerem je bil izvoljen po večini nov odbor. Predsednikom je bil soglasno izvoljen č. g. župnik Štefan Terškan. Upamo, da bo z novim odborom prišlo tudi več navdušenja in vneme za knjižnico. — Pristopnina znaša letno 1 K, in za vsako izposojeno knjigo se vplača 2 vin. za obrabo. — Knjige se izposojujejo vsako nedeljo in praznik po 10. sv. maši in po krščanskem nauku.

Nesreča pri streljanju. Anton Kralj, hlapec v Čadražah pri Št. Jerneju, je hotel s streljanjem proslaviti velikonočne praznike. V sled prevelike navdušenosti za stre-

ljanje je pa Anton med zažiganjem topiča pozabil na svojo glavo, in tako mu je poginilo izstreljevalno obraz. Ponesrečenec se zdravi v kandijski bolnišnici in upa, da kmalu ozdravi.

Iz Mirnepeči. Zaradi oddaje zgradbe nove župne cerkve v Mirnepeči razpisana je ofertna obravnava za vlaganje pismenih ponudb do 30. aprila t. l. in opozarjamo tozadevno na naš inserat.

Na dan 30. aprila ob 10. uri dopoldne bo tudi seja stavbenega odbora pri okrajnem glavarstvu in se bodo dela od- dala.

Prosto je tudi vsem članom občinskega odbora se te seje udeležiti.

Iz Jablana pri Mirni peči. V naši fari je neki jezičen krojač, ki se vedno jezi na naše duhovnike in poslance, češ, da so sami farji naredili, da je vino tako drago in meso. To ga namreč zato tako jezi, ker se je prej dostikrat zastoj v gostilni pri kakem revčku zastoj napil in najedel, sedaj so pa ljudje bolj pametni, pa mu zastoj nobeden nič ne da. Sedaj naj pa sam presodi, ali so tudi "farji" krivi, da je bilo njegovo poslopje in živina „pošacana“ za neko menico. Tudi laže, da bode moral 30 kron plačati vsaki posestnik od svojega živinčeta, če ga doma zaseka in proda, če se kaj polomi, ker ga ne more mesarju prodati, in tudi, da bo moral vsak posestnik od svojega vina v svoji zidnici davek plačevati kakor gostilničarji. Jezikavemu krojaču pa za sedaj le svetujemo, naj ostane pri svoji šivanki, politiko pa naj prepusti bolj pametnim možem.

Pretep. Janez Šenica iz Meniške vasi pri Toplicah in Friderik Smuk iz Spodnjih Podstenic, hlapca, sta gojila tako medsebojno prijateljstvo, da sta za piruhe drug drugega s krvjo pobarvala. Najprej sta si s kamenjem kri puščala na glavah, ker je pa menil Smuk, da bi to ne zadostovalo, je vzel še nož, ga zasadil Šenici v prsa in v hrbet. Nato sta šla oba na velikonočni izlet, seveda ne v Emav, marveč v bolnišnico. Ko ozdravita, ju pa povabijo na c. kr. sodišče, da povesta kako in kaj.

C. kr. kmetijska družba kranjska je imela 14. t. m. svoj občni zbor, na katerem je podal odbor zelo obširno poročilo o svojem delovanju, iz katerega posnamemo, da je imela družba preteklo leto 9122 udov in izdajala 10.000 izvodov „Kmetovalca“. Promet gospodarskih potrebščin je dosegel višino 1100 vagonov, denarni promet pa je znašal 11.000.000 K. Čisto premoženje družbe je znašalo koncem leta 1913 K 186.652. — Občni zbor je sprejel tudi več važnih resolucij, osobito že uvodoma navedeno resolucijo, s katero se vlada poziva, naj varuje kolikor mogoče domače kmečko blago pred konkurenco tujega.

Pavšlarjev priziv v zadevi dežele Kranjske radi 1 milijon 600.000 K zavrnjen. Kakor znano, je tožil Tomaž Pavšlar deželo Kranjsko na plačilo zneska 1 milijon 600.000 K. Toliko znaša po zahtitvi Pavšlarjevi kupnina za vodne pravice, katere je prodal deželi Kranjski. Deželno sodišče v Ljubljani je Pavšlarjevo tožbo kot neopravičeno zavrnilo. — Proti tej razsodbi se je Pavšlar pritožil. Nad-sodišče v Gradcu kot prizivno sodišče je Pavšlarjev priziv kot neutemeljen zavrnilo in potrdilo prvo razsodbo.

Železniška nesreča. Dne 11. t. m. zadel je v Ljubljani jutranji brzovlak v poštni voz. Poštni voz je razbit, udarjen je bil neki poštni uslužbenec po roki in veliko velikonočnih zavojev je razbitih. Na tleh so ležale gosi, kure, potice in drugo velikonočno blago. Nesrečo je pripisovati dejstvu, da se poštne vozovi vsled premalega prostora pred kolodvorom komaj vlakom izogibljejo.

Konj ga je ubil. Na Viču pri Ljubljani je 10. t. m. 27 let starega hlapca Valentina Golina konj udaril v prsa s tako silo, da je Golin v deželni bolnišnici umrl.

Prestolonaslednik v Monakovem. Dne 14. t. m. došel je v Monakovo prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand. Množica ga je z navdušenjem sprejela.

Upravno sodišče na Dunaju je zopet pred kratkim izreklo sodbo, da mora vsak avstrijski podanik skrbeti za verski poduk svojih otrok in da vzgajanje otrok brez vsake vere nasprotuje avstrijskim zakonom.

Vojne ladje morajo tudi praznovati Veliki petek, kakor je bilo svoj čas v navadi s tem, da visi zastava na Veliki petek od osme ure zjutraj do solnčnega zahoda in na Veliko soboto od osme ure zjutraj do opoldan na polovici jambora mesto na vrhu. Na polovici jambora visi seča zastava namreč sicer pomeni, da imajo na ladji mrljca, torej v tem slučaju spomin na smrt Zveličarjevo. To lepo navado so bili zadnji čas precej opustili; letos pa se je ta navada zopet obligatno upeljala.

Opatijski sestanek. v Opatiji sta se te dni sestala avstrijski zunanji minister Berchtold in laški zunanji minister di San Giuliano. Stranke tolmačijo ta sestanek vsaka po svoje, osobito si Italijani od tega sestanka veliko obetajo.

Rusija za poljedelstvo. Kakor poročajo nekateri ruski listi, namerava Rusija uvesti po nekod popolnoma nov način za povzdigo kmetijstva. Urediti misli posebne vlake, ki bodo vozili od postaje do postaje, opremljeni z vsemi mogočimi učnimi sredstvi; na vsaki postaji bo stal določen čas, med katerim bodo nalašč v to določeni učitelji brezplačno na teh učnih sredstvih poučevali ljudstvo.

Strašen zločin se je zgodil na Ruskem. Trije so napadli neko dekle, vlekli jo na pokopališče, kjer so jo posilili, na to pa so jo pribili z dolgimi žreblji na pokopališki križ. Celo oči so hudodelci dekletu iztaknili. V jutro so našli dekle mrtvo na križu; zločincev še niso zasledili.

Amerika proti alkoholu. V Ameriki je izšla naredba, ki prepoveduje pijače na vseh ameriških vojnih ladjah in v vseh obmorskih postajah. Tudi častniki ne smejo piti pri obedu vina.

Onim osebam, katerim smo prvo številko poslali v skupnem zavoju, pošljamo tudi to številko v istem številu. Prav vljudno pa prosimo še enkrat, da nam pridobite kar največ naročnikov in pridno dopisujete.

Nabrane naročnike nam blagovolite čimprej javiti, da vemo za število potrebnih iztisov.

Dopisi.

Brusnice. Žalostno obletnico bi bili skoraj obhajali letos Brusničani. Lani na Veliko nedeljo je gorela hosta, in mlada požarna bramba, ki ni imela še gasilke, je morala iti s krampi in motikami nad uničujočega sovražnika. In letos? Na Veliko nedeljo zjutraj nekako ob pol desetih je začel biti plat zvona. Pod kozolcem Janeza Gazvode, po domače Dulčana, so si hoteli otroci privoščiti malo zabavo s tem, da so zažgali slamnatega moža z njive. Ali ta šala bi bila brez dvoma povzročila, da bi polovico Brusnic obhajalo vstajenje Gospodovo na pogorišču! Da se to ni zgodilo, se imamo zahvaliti naši vrli požarni brambi, ki je bila v par minutah na licu mesta, da prepreči razširjenje ognja. Mlado je še to društvo, a precej prvo pot je pokazalo, da razume svojo nalogo. Starši, ali po tolikih nesrečah še ne boste pazili na to, kaj imajo otroci po žepih? Svoje dni je nek orožnik pogledal v tej ali oni hiši, kje imajo spravljene žveplenke. Modro, in nekaterim ljudem res ni drugače dopovedati.

Čudne zahteve dolenjskih liberalcev. Liberalci bi radi imeli vse, meščansko šolo in še mogoče nižje srednje šole bi jim morala vzdrževati dežela v Krškem. Dežela bi jim morala priskrbeti vinarsko zadrugo, prašičerejsko zadrugo, pašniško zadrugo,

pletarsko zadrugo, ne pomislijo pa oni, ki vedno zabavljajo, da deželni odbor da vse le za Gorenjsko in Dolenjski ničesar ne privošči, da skoraj vsaka občina na Dolenjskem dobi samo za učiteljstvo, razne reveže v bolnišnicah 5 krat do 6 krat toliko, kolikor plačuje deželni doklad.

Računi so na razpolago; naj preišlujejo ljudje, ki zabavljajo o raznih dokladah.

Zveza z Jugoslavani. Iz Novega mesta bi bilo zelo želeli, da bi se napravila avtomobilna zveza Novomesto-Samobor, da bi bili tako Slovenci in Hrvatje prometno tesneje združeni med seboj. Tudi v gospodarskem oziru bi bila ta zveza prav velikega pomena.

Št. Peter. Na Dobovem je utonil 27. m. m. 18 mesecev stari Franc Simončič v luži za hišo. Ker je bil otrok puščen brez nadzorstva, bodo imeli stariši sitnosti z oblastjo. — **Tukajšnje kmetijsko društvo** je sklenilo, da po dveletnem neplodnem životarenju likvidira. Priznamo: pri delokrogu, na kakršnega se je društvo omejevalo do sedaj, ni kazalo drugega nego likvidirati. Ko bi se pa bilo društvo zavzelo za drug, tukajšnjim razmeram primeren delokrog, započela bi zadruga vse uspešnejše delovanje. Zato je treba zmisliti za skupnost. A tega manjka žalibog našim ljudem. Naših ljudi geslo je: Vsak za-se! To je coklja za vsak korak v združnem napredku. Lepšo bodočnost si ustvarijo previdni društveniki s skupnim delovanjem. Vsi za enega, eden za vse! — **Pri izobraževalni organizaciji** lepše napredujemo. Izobraževalno društvo je dobilo svojo društveno sobico. Tu so na razpolago časopisi in knjižnica. Predavanj je priredilo društvo v tekočem letu četvero. 8. marca se je ustanovila „Bogomila“, poseben odsek za žene in dekleta. Slednje moramo posebno pohvaliti. — **Vprašanje o brodu čez Krko** je precej dozorelo. Za nujno potrebo sta se hvalevredno zavzela v deželnem zboru poslanca Zure in Mihelič. Interesentje iz Žihovega sela in Dolenje vasi so za enkrat pripravljeni iz lastnega prispevati 700 kron. Morda še kak stotak navržejo. Od dežele je zagotovljena podpora. Seveda mora biti brod občinska, ne privatna naprava. Treba je torej, da še prizadete občine storé svoje korake. Če bo le količak dobre volje in zmislja za občno dobro, je stvar prav lahko izpeljiva.

Mladeniški tabor. Važni so taki tabori in zato moramo pohvaliti, če sami mladeniči zahtevajo, naj se napravi na Slinovici pri Materi božji dobrega sveta vsekakor vsaj meseca maja tabor vseh mladeničev leskovške dekanije. Mladeniči, zares lepa zahteva; pridobivajte tovarišev, — tabor se bo vršil —, da bo udeležba res velika.

Najbolj zanemarjena Dolenjska. Dosedaj je vozila pošta iz Krškega v Krško vas na Jesenice z zvezo s Samoborom, seveda grozovita nesmisel.

Ljudstvo se je pritoževalo in sedaj je poštno ravnateljstvo ustreglo želji ljudstva, a tako nerodno, da bode pošta odhajala iz Brežic šele ob 10. uri in da je poštno vožnjo dobila Luiza Kastelletz, Nemka iz Brežic, torej tujka iz štajerske dežele, dasi je bilo domačinov Kranjcev dovolj kot prosilcev.

Vesela novica za Kostanjevico. Iz Kostanjevice na Ošterc bode dež. odbor v najkrajšem času razpisal zgradbo nove deželne ceste. Cesta bode gotovo dograjena, ker bode dežela prispevala 50%, ministerstvo za javna dela najbrže 30%, gozdna in domenska direkcija tudi nekaj, drugo doda cestni odbor.

Kostanjeviško-krški okraj. Pri nas imamo nekega dimnikarja, ki ima zelo čudne koncesije. Računa silno veliko, celo pristojna oblast mu večkrat njegove račune črta. Ta človek misli tudi, da bi morali deželni odborniki se voziti okrog v gnojnih koših in ne v deželnih avtomobilih; za-

bavlja tudi silno čez deželno elektriko, in misli, da bi se od sedaj moralo Lampetu svetiti s trskami, kadar bi reševal razne akte. Tudi mirovna sodišča so mu silno narobe, ker on kot posebno nespreten strokovnjak ne zmore toliko, da bi plačal svojo Julko.

Ribnica. Lepega medveda — mlađiča je ujel v naših gozdovih posestnik Fireig v Zadolju. Morda se bo še celo posrečilo žival vsled njene mladosti udomačiti. Gospa Rudeževa je ponudila za njo že 100 K. Torej še medvedi v naših gozdovih vendar niso izumrli.

Prečna. Kako lepo in prijetno je vreme pomladanskega jutra, kako se vse oživlja in probuja k novemu rastlinskemu življenju. Tudi za našo faro je prišla prijazna društvena pomlad. Zasižalo je društveno solnce naše mladine. Leta 1907 so pri nas ustanovili Marijino družbo naš bivši gospod kaplan Štefan Terškan, sedaj župnik v Šmihelu; istega leta se je tudi pričelo z zidavo nove farne cerkve. Gospod svetnik Anton Šmidovnik so skrbeli za novo cerkev, gospod kaplan Terškan pa za ustanovitev Marijine družbe, tako, da se lahko reče, da se je pričelo z novo cerkvijo novo življenje. Maja lanskega leta so pa ustanovili gospod svetnik „Slov. kat. izobraževalno društvo“ s pomočjo naših mož in fantov, ki je do sedaj že precej napredovalo. Treba je izobrazbe naši mladini. Zato pa imamo večkrat kako podučljivo predavanje, ter za čitanje lepo število dobrih časopisov. Imamo tudi okoli 600 dobrih, podučljivih knjig, katere je naprosil pri dobrih ljudeh požrtvovalni društveni knjižničar Jakob Planinšek, za društvo. Letos smo dobili nov oder za igre, kakor je bilo omenjeno že v zadnji številki „Novic“. Uprizoritev iger je bila že dvakrat, tretjo igro so pa uprizorile naša dekleta iz Marijine kongregacije na velikonočni pondeljek in sicer „sv. Cita“ in pa „Pri gospodi“.

Uspeh je bil zelo lep in zadovoljiv. Dekleta, ki še v svojem življenju morda niso videla odra, so v igri nastopala kot izvežbane igralke. Na splošno zahtevo se igra ponovi na Belo nedeljo, t. j. 19. aprila popoldan po krščanskem nauku ob 3. uri. Pridite v obilnem številu!

Prva igra je posneta iz življenja svete „Cite“ in njenega vestnega poselskega službovanja in je za vsacega zelo podučna. Pa tudi šaloigra „Pri gospodi“, ima poleg šaljive in smešne vsebine lepe nauke za osobito naša dekleta, kako potreben je poduk tudi v gospodinjstvu, zlasti v kuhinji. Dekleta in fantje korajžno naprej! Nikar ne poslušajte onih, ki vas hočejo zapeljati na krivo pot. Mladina, v društvu bodi tvoja poštena zabava!

Kostanjevica. Redni občni zbor tukajšnje posojilnice in hranilnice v župnišču se je vršil v nedeljo, dne 1. marca popoldne. Važen je bil zlasti v tem oziru, ker se je tedaj odobril sklep načelstva, naj se odslej trajno obrestujejo hranilne vloge po 5%, posojila pa dovoljujejo po 5½%. Do tega sklepa je prišlo načelstvo vsled ugodnega računskega zaključka v zadnjem upravnem letu in pohvalnega revizijskega poročila. Menda je malo hranilnic, ki bi nudile tolike ugodnosti svojim članom kakor tudi vlagateljem. Zato je le svetovati vsakomur, da se je v svoj prid prav pridno poslužuje. —

Tukajšnji mesarji so ob praznikih prodajali meso kg po 1 K. Povod temu je dal mesar Avgust Kržičnik, ki je prvi ceno znižal. Isto sta morala storiti potem tudi ostala dva mesarja. Revnejšim slojem ljudstva je bilo s tem kar najbolj ustrezno. Mesnica g. Avg. Kržičnika je bila dva dni od množice ljudstva kar oblegana. Mesa se je razprodalo v izredni množini. Da bi pa bili mesarji vsled tega kaj na izgubi, nam doslej ni znano. Nasprotno čujemo, da so bili z izkupičkom prav zadovoljni.

Običajno častno stražo pri božjem grobu je tudi letos oskrbela tukajšnja me-

ščanska korporacija. Tudi godba, kateri je še pred kratkim grozil popoln razpad vsled pomanjkanja članov, je svojo nalogo pri budnici in procesiji zelo častno rešila. Obema korporacijama za trud naše priznanje.

Belokranjski - vestnik. -

Pripravljalni odbor za otvoritev belokranjske železnice je imel svojo sejo dne 16. t. m. O nekaterih sklepih poročamo prihodnjič.

Belokranjska železnica se otvori 20. maja. Otvoritev bo najbrž počastil tudi eden nadvojvod. Tako bo Belokrajna vendar enkrat dosegla tudi zaželen cilj.

Ameriški novičar.

V Anacondi Mont. so dne 10. marca pokopali Janeza Frankoviča, po domače Belaviča. Bil je doma iz Nove Lipe pri Vinici na Belokranjskem. Bil je četrtič v Ameriki in tu ga je dohitela smrt. Njegova rodbina je pa doma. — V Milwaukee-u Wis. je 19. marca zjutraj v Windsor-hotelu nastal požar, ki je napravil škode za 300.000 dolarjev. Ljudje so se rešili. — V New York-u je po zadnji štetvi inozemcev 3.726.014, med temi je 217.814 Slovanov. — V Pittsburg-u Pa. preti vzbruh-niti stavka premogarjev. Kakor znano, je ondi mnogo Slovencev. — V New York-u so dobili prvega slovenskega notarja v osebi Ivana Zupan. — V Braddock-u Pa. so 18. marca pokopali Martina Matkoviča. Zapustil je mlado vdovo s 3 otroci. — V West Mineral-u Kan. je umrl 40 letni Janez Gale, zapustivši tudi vdovo s tremi otroci. — Slovenec Jos. Rems, obče čislani med ameriški Slovenci, je obhajal petindvajsetletni jubilej svojega službovanja pri banki Knauth & Co. v New Yorku. — Meseca marca se je s posredovanjem Sakserjeve trvdke iz New Yorka vrnilo nad sto Slovencev, nekateri z rodbinami, v staro domovino. — V Mehiki divja še vedno državljanska vojska. Hudi boji so med ustaši in zveznimi vojaki okoli mesta Torreon. Zadnje vesti naznanjajo, da posežejo vmes ameriške zvezne države, ki so že poslale ultimatum v Mehiko. Ako do 14. aprila zvečer mehikanske ladje ne pozdravijo zveznega brodovja, začne njegov admiral Maio takoj bombardirati mesto Tampico.

Slovenski rojak dr. Schwegel, dozda avstro-ogrski konzul v Denveru Colo. je imenovan v St. Louis za konzulatno okrožje držav Missouri, Kansas in Nebraska. — V Jolietu je umrl 30. marca 23 letni Jos. Živec, rojen v Stopičah. — V Chicago je umrla Frančiška Lakner, zelo delavna odbornica ženskega društva. — Dne 2. aprila je preteklo dvajset let, kar je pokojni župnik Šusteršič v Jolietu z nekaterimi rodoljubi ustanovil K. S. K. Jednoto, ki je največja podporna organizacija ameriških Slovencev. Zdaj ima že lastnega premoženja 308.000 dolarjev, torej nad poldrug milijon kron. Vse druge Zveze so se več ali manj osnovala po njenem zgledu. Jednota temelji na dveh zvezdah vodnicah: na katol. veri in slovenski narodnosti. K tej Jednoti vsak Slovenec lahko pristopi brez pomisleka.

Loterijske številke.

GRADEC, 14. aprila 55 4 24 6 38

Izjava.

Podpisani Josip Matko, gostilničar v Bršljinu, preključim in obžalujem vse žalitve, katere sem izgovoril dne 4. dec. pre. leta v moji gostilni proti Matko Maloviču, mizarju v Novem mestu, v zadevi njegovega poslovanja pri obrtni zadrugi v Novem mestu, izjavljam, da so bile vse moje takratne obdolžitve v tej zadevi neutemeljene in neresnične in se mu zahvaljujem, da je odstopil od nadaljnjega kazenskega postopanja proti meni. Novo mesto, 6. aprila 1914. **Josef Matko.**

Učeneo

12-3-1

se takoj sprejme v trgovino z železnino in specerijskim blagom, ki je 14 let star in je dovršil ljudsko šolo z dobrim vspehom.

Franč Guštin,
trgovina z mešanim blagom.

Advokat

13-2-1

Dr. Ignac Malnerič
je otvoril svojo pisarno

v Novem mestu, Glavni trg
nasproti trgovine Ogoreutz.

Stanovanje

obstoječe iz dveh sob, kuhinje in vrtom, se odda s 1. majem v najem v Olivo-tovi hiši pri Božjem grobu. Pojasnila daje upravništvo Dol. Novic.

6-0-2

Vinograd

7-2-2

in pod vinogradom njivo za 2 mernika posetve po ceni proda Marija Cimperman v Sevcih št. 14 občina Šmihel pri Rudolfovem.

Naznanilo.

Podpisani vljudno naznanjam, da sem otvoril v hiši g. Illowsky v Rudolfovem, Glavni trg štey. 100 prodajalno

s prekajenim mesom in suhimi klobasami.

Ob enem bodem imel na razpolago dobro mast in špeh, salami in vse drugo v to stroko spadajoče blago, kakor tudi vedno sveže in suho sadje ter kruh.

Ker sem si pridobil pri najboljših mojstrih prekajevalcih vso potrebno znanost v tej stroki, se bodem vsikdar potrudil, slavno občinstvo iz mesta in okolice solidno in z zmernimi cenami vsestransko najboljšo postreči in se prav toplo priporočujem v cenjeni obisk.

Odličnim spoštovanjem

2-14-2

Ivan Kafirle,

prekajevalec in trgovec s suhim mesom v Rudolfovem.

V založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu se dobé še

Šmarnice.

P. Lad. Hrovatove:

Premišljevanja o Srcu Marije.

Cena 1 K 80 vin.; po pošti 10 vin. več.

A. Žlogarjeve:

4-3-2

Lurški prizori.

Cena 2 K; po pošti 10 vin. več.

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ %

1-0-2

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Ponudbeni razpis.

Radi oddaje potrebnih stavbenih in rokodelskih del ter dobav

A. za zgradbo

nove cerkve v Mirni peči

v znesku za:

1. Zidarska in težaška dela brez materiala in vožnje ampak z dobavo vode za stavbo	K 22.620-62
2. Betonska dela z napravo glavnih obokov iz železobetona z materialom vred	28.305-90
3. Kamnoseška dela z materialom	163-—
4. Podobarska dela z materialom	1.005-—
5. Tesarska dela brez stavbenega lesa	2.499-—
6. Krovška dela z asbestno cementno škrolo z materialom vred	3.545-—
7. Kleparska dela z materialom	3.638-38
8. Mizarska dela z materialom	2.438-40
9. Ključavničarska in kovaška dela z dobavo konstrukc. železja	6.155-—
10. Plesarska dela z materialom	387-60
11. Umetno zasteklenje	3.691-—
12. Steklarska dela	299-50
Skupaj	K 74.748-40

B. za

popravo stare kapelice in demoliciranje stare cerkve v Mirni peči

v znesku za:

1. Zidarska in težaška dela brez materiala in vožnje, ampak z dobavo vode za stavbo	K 3.050-95
2. Betonska dela z materialom	520-—
3. Tesarska dela brez stavbenega lesa	344-70
4. Krovška dela z asbestno cementno škrolo z materialom vred	735-—
5. Kleparska dela z materialom	580-40
6. Mizarska dela z materialom	120-—
7. Kovaška dela z materialom	175-—
Skupaj	K 5.526-05

se bode vršila pismena ponudbena obravnava dne 30. aprila 1914 ob 10. uri dopoldne pri e. kr. okrajnem glavarstvu v Rudolfovem.

Tozadavne ponudbe, ki se lahko glasijo na vsa dela ali tudi na posamezne kategorije istih, morajo biti spisane po uradnem vzoru, kolekovane s kolkom 1 K, opremljene s pobotnico e. kr. davčnega urada v Rudolfovem, da je ponudnik položil 5% vadij v gotovini, avstrijskih vrednostnih papirjih ali vlogah na hranilnične knjižice, ter zapečatene v ovitkih, ki so označeni z napisom „Ponudba za zgradbo nove cerkve v Mirni peči“.

Ponudbe, ki bi pozneje dospele, se ne vpoštevajo.

Z delom se mora takoj po domiku, kojega odobrenje je ne glede na višino ponudbe pridržano e. kr. okrajnemu glavarstvu v sporazumu s stavbenim odborom, pričeti, in mora biti zgradba do konca oktobra 1914 pripravljena pod streho in do konca septembra 1915 popolnoma dovršena.

Načrti, sumarični proračun s popisom del, splošni in posamezni stavbeni pogoji se morejo vsak dan ob navadnih uradnih urah vpogledati pri podpisnem uradu, kjer se tudi dobijo za ponudbo potrebni formulirji.

C. kr. okrajno glavarstvo v Rudolfovem,

dne 4. aprila 1914.

11